

(Вечерње новости, 9.1.2010)

Република Српска у суботу је постала пунолетна. Зрела да се пита и да сама одлучује. Човек који је води сматра да је 18 година уцена било доста. Да је прошло време наметања одлука, претњи, смена... Да има институција виших и од високог представника и да ће ићи докле буде морао, али да ће се Српска питати. Овај пут, одлука о продужетку мандата страним судијама и тужиоцима кап је која је прелила чашу. Влада и Скупштина Српске одбили су да је прихвате. Решили су да за то затраже подршку народа на референдуму. Али, реч референдум zazвонила је као аларм у ушима Валентина Инцка, који је запретио да ће српску власт тужити Већу за имплементацију мира. Премијер Милорад Додик није остао дужан: узвратио је да му ни Савет безбедности УН неће бити далеко да докаже да је у праву.

– Потреба да се легализује право српског народа на овом простору да исказе своју вољу постоји одавно. Утрошили смо године да легализујемо само право да се помене реч референдум. Данас је успех проста чињеница да то више није табу тема, због које треба смењивати и кажњавати било кога.

Високи представник не мисли тако. Он управо прети свим дозвољеним и недозвољеним средствима уколико останете при намери да распишете референдум...

– Сасвим јасно смо му у протеклим месецима поручили да ћемо, уколико настави да намеће одлуке и законе на које нема право, бити присиљени да организујемо референдум.

За референдум је потребно остварити предуслове. Може ли се тај посао завршити у скорије време?

– Апсолутно. Ушли смо у фазу израде потребног закона и већ у другој половини јануара предложимо Скупштини закон о референдуму прилагођен овом времену. После

Сада се народ пита

Пише: Милорад Додик
понедељак, 11 јануар 2010 12:34

службене објаве закона, донећемо одлуку о расписивању референдума на којем ћемо питати наш народ подржава ли „Дејтон“ и противи ли се наметању одлука и закона високог представника. РС ће у првој половини године одржати референдум.

Није, дакле, реч о референдуму за статус РС. Али, општи је утисак да је то само увод у плебисцит о останку Српске у саставу БиХ...

– Сасвим сигурно ћемо овако обезбедити нормативне услове и све механизме да РС једног дана, ако буде потребно, организује и референдум о статусу.

Већ су вас оптужили да овим потезом рушите Дејтонски споразум...

– Како могу бити оптужен да рушим Дејтонски споразум ако поставим питање: „Да ли сте за очување 'Дејтона'?“

Опет је, дакле, сукоб око читања слова и јурена духа "Дејтона"? Инцко оптужује вас да рушите уговор, ви сматрате да то чини он?

– Пре неколико дана позвао сам високог представника Инцка да ми тачно цитира одредбе Споразума, било које резолуције УН, било које тачке "бонских овлашћења" по којима може да намеће одлуке. Није их нашао. Он вара јавност. Та права нема.

Како ћете се одупрети притисцима који су се већ обрушили на вас са свих страна? Високи представник ће, сасвим извесно, учинити све да вас спречи у спровођењу овог референдума јер је јасно да је он само увод у оно што би могло да уследи?

– Он може да покуша да спречи. Али, ево и у Каталонији се одржава референдум који није званичан, па нико не може да забрани људима да се изјасне. Ми одустати нећемо, а он мора да има формално упориште да би нешто спречио.

Шта ћете са одлукама које неће бити признате као званичне?

– Мој циљ је да легализујем право Републике Српске да искаже своју вољу. И да докаже да може одлучивати о свом статусу. Јер, сада је сасвим јасно да је Бошњацима приликом потписивања Дејтонског споразума речено: ви само потпишите, а ми ћемо учинити све да РС одузмемо овлашћења и да Босна буде централизована! Иако то нико неће да призна, реалан живот и генеза свега што се догодило показују да је било баш тако. И да постоје опасна обећања раније дата једној страни. У таквој ситуацији, остаје нам само да се боримо за наша легитимна права. Референдум о томе да ли овај народ жели да живи у Босни или изван Босне, сасвим сигурно ће доћи на ред.

Верујете ли да је важно да се чује то мишљење, чак и ако Српска самим тим не добије право на самоопредељење?

– Уверен сам да је важно доказати да смо се ми придржавали "Дејтона", а да високи представници нису. Није реч само о политичкој, већ о правној чињеници да смо се организовали и супротставили антиправном понашању. Истрпећемо ми овај терор, али ће се знати да смо донели одлуку да нећемо спроводити наметнута решења која су на нашу штету. Суштина је показати непослушност. Ужасно је важно изборити се за свој легитимитет. То што се високи представник толико буни само је доказ колика је тежина ових одлука.

Имате ли решење у случају да Инцко покуша да вас смени?

– Спреман сам за све њихове авантуре. Али, не знам колико су они спремни. Шта ако ја не прихватим одлуку? И ако је не прихвате Влада и Скупштина? Шта ће да ураде? Да доведу тенкове да ми забране да уђем у зграду Владе? Па, не морам ја ни да уђем у зграду, могу да сазовем седницу у приватној кући и да кажем да су они окупатори. Статус је тешко питање, решава се споро. Али, са поносом. Ја сам поносан на чињеницу да ћемо одржати референдум.

Јесу ли све политичке структуре у РС јединствене око овог питања?

– Постоје снаге, попут Младена Иванића, које су добиле налог да целу ствар обезвреде. Али, такви су апсолутно у мањини и не питају се ништа. Ми смо већина, ми бирамо место, време и процедуру.

Је ли намера само да се утврди питање статуса РС у односу на БиХ или постоје жеље за припајањем Србији?

– То је стварно хипотетичко питање за Србе одавде. Понекад и не разумемо зашто постоји оволика љубав овог народа према Србији, некад и на нашу штету. Али, то је тако и тако треба разумети.

Какав је став власти у Србији према вашим последњим одлукама?

– Ценимо став Србије о потреби очувања Дејтонског споразума и инсистирању на принципу да је услов сваког договора у БиХ глас сва три народа. Важно је, међутим, схватити да Србија има доста својих проблема. Политика коју Београд води помаже и не прави нам штету. Било би добро када би Србија рекла и да овде не могу да се намећу одлуке. Али, задовољан сам и што руководство Србије није насело на намере међународне заједнице да их натера да "тамо неке бандоглаве Србе у Босни" доводе у ред. Да нас тако посвађају и да останемо сами.

Јесте ли причали са Борисом Тадићем о идеји да распишете референдум?

– Нисмо причали, нити би то могло нешто да промени. Овај пут нико не може да заустави.

Покушај договора о уставним променама у Бутмиру није ништа донео. Хоће ли бити наставка?

– Помака ће бити ако се три народа договоре. Немам ништа против. Али, међународна заједница не може спасти Босну ако њени народи не буду то желели. Како могу да нас

натерају да изаберемо заједничке органе ако то не будемо хтели?

Где је запело?

– Није нигде запело, јер није ни почело. Чим смо добили предлог, одбили смо га. Оптужени смо да смо криви јер не прихватамо нечије ставове. Али, ни они не прихватају наше ставове. Зашто смо ми гори од њих? Зашто је БиХ светиња која не може да се мења? То је монструм држава. Имагинарна, споразумна земља коју на силу одржава и крпи међународна заједница. Која не даје довољно ширине Српској. Која је недовршена прича. Која је протекторат. Коју тек треба дефинисати. А ми не допуштамо да то чине странци.

Каква би Босна била по вашој мери прихватљива?

– Лично мислим да је прошло време јачања институција БиХ, а да долази време снажења Српске. Босна не може да опстане на принципима које гурају Сарајево и међународна заједница. Она може да буде сложена држава, састављена од две или више република, са две или три заједничке функције, како је предвиђено Дејтонским споразумом. А не да се сви закони доносе на нивоу БиХ, која за то није надлежна.

И Хрвати се надају свом, трећем ентитету...

– Свако има право на свој сан...

Сада постоји намера да се организује нови тројни састанак у Мадриду. Хоћете ли ићи?

– Мадрид је леп град... Али, време је и да странци разбију илузије. Није више реч о томе да сломи Милорада Додика. Јер то неће успети, а већ им је постало јасно да ме то само све више забавља.

Ваши вишегодишњи покушаји да докажете да високи представници крше међународно право биће уобличени у тужбе пред судовима њихових земаља. Ко је први на реду?

– Прикупили смо највише материјала против Педија Ешдауна. Он ће први да се нађе на клупи. Нећемо да журимо. За све њих морају да се стекну услови и да будемо сигурни у своју победу. Не смемо допустити да се ниједна тужба одбаци.

Јесу ли се баш сви огрешили?

– Који год високи представник је одлазио, буквално је, још на аеродрому у Сарајеву, потписивао сто закона који су осванули након њега. Ми смо то морали да спроводимо када њих одавно више није било ту. И није било оног ко се после није извињавао за оно што је урадио, тврдећи да су га на то терале владе.

Увек када подигнете глас против протектора, крену оптужбе и истраге против вас. Постоје ли докази којих се плашите?

– Постоје само лажи, а ја се лажи не плашим. Још пре две године кренула је прича о Рафинерији нафте. Кад су видели да нема ништа, нико није дошао ни да се извини. Годину дана спроводе истрагу око зграде Владе, не могу да нађу ништа. Али, не престају да причају како је ово легло криминала. Ма, нема ништа од тих прича.

Бошњаци вам највише замерају то што показујете отворену нетрпељивост према Сарајеву и свему босанском...

– Шта да радим кад немам никакву емоцију. Не осећам ништа сем депресије када одем у Сарајево. Најгоре ми је када тамо морам да одем. Зашто је проблем да то кажем? Зато што сам политичар? Тамо има седам до осам хиљада Срба, а било их је 150.000. У Сарајеву живи 95 одсто Бошњака. Тамо је изграђено 150 џамија. То је муслимански град. Зашто бих волео град у којем нема мог народа! И како то може да буде наш главни град!

Сада се народ пита

Пише: Милорад Додик
понедељак, 11 јануар 2010 12:34

(Разговор водила **Дубравка Вујановић**)